

Pośród różnych rocznic obchodzonych w 1995 r. w Polsce i w Niemczech znaczące miejsce zajęły uroczystości, sesje i różnego typu spotkania, które odbywały się w związku z zakończeniem II wojny światowej.

W trudnych dyskusjach związanych z tym wydarzeniem stawiano wiele pytań dotyczących sensu rozwiązywania konfliktów międzynarodowych poprzez wojnę, odpowiedzialności za tragedie milionów ludzkich istnień, relacji między sprawcami a ofiarami, przewartościowania zachowań i postaw całych społeczeństw oraz poszczególnych osób.

Liczne i różnorodne wypowiedzi ukazały ewolucję i odmienność postrzegania tamtych wydarzeń z perspektywy półwiecza, a ich autorzy podejmowali próby odpowiedzi na pytania: kiedy naprawdę nastąpił koniec II wojny światowej, kto w rezultacie wygrał, a kto przegrał, dla kogo dzień zakończenia wojny był wyzwoleniem, a dla kogo początkiem kolejnego zniewolenia, dla kogo po latach okazał się triumfalnym, a dla kogo gorzkim zwycięstwem.

Po pięćdziesięciu latach obchody rocznicowe i dyplomatyczne zabiegi o to kto, kiedy, gdzie i w którym towarzystwie świętować chciał rocznicę zakończenia wojny ukazały jak bardzo przemieszały się obozy zwycięzców i zwyciężonych, jakiej relatywizacji uległy czarno-białe kadry zapamiętane z 1945 r.

Przybliżając tę dyskusję chcieliśmy zwrócić uwagę, że zarówno w Polsce, jak i w Niemczech miała ona na celu nie tyle ustalenie co wydarzyło się przed pięćdziesięcioma laty, lecz podjęcie kolejnej próby interpretacji zdarzeń, które nastąpiły po wojnie.

W ten nurt wpisały się rozważania na temat przewyciężenia przeszłości, trudności z uporaniem się z bagażem przykrych doświadczeń, refleksje wokół znaczenia Orędzia biskupów polskich, jak również konstatacje na temat konieczności zmodyfikowania polskich badań niemcoznawczych.

W dyskusjach związanych z rocznicą zakończenia wojny ujawniły się nie tyle spory historyczne co polityczne i to w ogromnym stopniu dotyczące współczesności.

Dlatego wydaje się, że z refleksją na temat postrzegania roku 1945 z perspektywy półwiecza dobrze korespondują teksty ukazujące niemieckie postawy wobec wyzwań politycznych przełomu lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych, czasu kiedy Niemcy nie tylko weryfikowali swoje oceny przeszłości, ale stanęli przed koniecznością poszukiwania odpowiedzi na pytanie, jaką drogą mają iść zjednoczone Niemcy?